

TRANG TRÍ BÀN THỜ GIA TIÊN TRONG NGÀY TẾT Ở HỘI AN

Lê Thị Tuấn

Trong tâm thức của người Việt, bàn thờ là nơi ngự vị của các bậc tiền nhân trong gia đình vì người đã khuất và người còn sống luôn có một mối quan hệ mật thiết với nhau. Không gian thờ tự là không gian thiêng liêng trong gia đình, là nơi thể hiện mối quan hệ tâm linh giữa những người đã khuất với những người đang sống, là nơi thực hành sự tưởng nhớ, tôn kính của con cháu đối với ông bà tổ tiên. Vậy nên ông bà ta có câu:

“Con người có tổ có tông

Như cây có cội như sông có nguồn”

Thời gian cận Tết, nhất là sau ngày đưa Ông Táo về Trời (23 tháng chạp âm lịch) nhà nhà tất bật lo quét dọn nhà cửa mua sắm trang trí lại bàn thờ để “tổng cựu nghinh tân” (chia tay năm cũ và đón năm mới). Việc trang hoàng nhà cửa đón Tết dù đẹp chỗ này chưa đẹp chỗ kia cũng có thể cho qua được nhưng việc trang trí bàn thờ phải tỉ mỉ, chu đáo từ việc lớn cho đến việc nhỏ kể cả chiếc khăn lau bàn thờ, thau nước rửa bình hoa phải sạch sẽ không dùng chung với những việc khác. Nước lau bàn thờ phải là nguồn nước sạch, ngày xưa ông bà ta dùng nước mưa để lau rửa vật dụng trên bàn thờ (nước mưa được cho là loại nước sạch sẽ và tinh khiết). Với khung ảnh

phải lau tỉ mỉ không còn chút bụi bám, bộ lư đồng thì đánh bóng nhoáng. Trước đây chưa có mô tơ đánh lư, người ta rửa bằng nước sạch dùng chanh hay khế chà lên, sau đó rửa lại lau khô, bộ lư sẽ bóng sáng. Đặc biệt, phải thay cát trong lư hương, cát cũ đổ ra rửa lư hương sạch sẽ, dùng rượu trắng lau lại, đổ cát mới vào. Cát đổ vào lư hương phải trắng phau. Có người cẩn thận mua cát về chao đãi sạch sẽ, phơi khô mới cho vào lư hương. Những việc làm này đều thể hiện sự giao hòa, gắn kết tôn kính giữa thế giới tâm linh thiêng liêng với cuộc sống hiện tại và tương lai.

Trên bàn thờ, ngoài hương đèn, giác phải có mâm ngũ quả. Mâm ngũ quả không chỉ tươi đẹp, âm cúng. Người ta còn chọn trái cây có màu sắc tượng trưng cho năm màu theo quan niệm ngũ hành của người phương Đông, cũng có nơi chọn các loại quả mang ý nghĩa tốt lành cầu phúc, lộc,... để gửi gắm ước nguyện của mình đến ông bà, tổ tiên. Thường là những loại quả như quả mãng cầu, đu đủ, dứa, thanh long, hồng, dưa hấu, quýt, bưởi, lựu, xoài, chuối. Ngày xưa, hầu như trên bàn thờ nhà nào cũng có nải chuối xanh với hàm ý là bàn tay che chở của Đức Phật cho tất cả mọi người và màu xanh biểu trưng

cho sự sinh sôi, phát triển. Hiện nay, một số nhà kiên không dùng chuối, người ta cho rằng từ chuối nghĩa là làm ăn không phát đạt. Quả dưa hấu, quả bưởi, hồng, quýt,... đều thể hiện cho sự đầy đặn, màu sắc tươi thắm tượng trưng cho sự may mắn, phồn thịnh. Mãng cầu, đu đủ, dứa, xoài là những quả có âm tiết mang ý nghĩa cầu no đủ quanh năm nên nhiều nhà thích thờ những quả này. Lọ hoa phải rực rỡ, thường dùng hoa cúc, hoa lay ơn, hoa mai. Ngoài ra, trên bàn thờ phải có hai ly nước trắng để thờ, bình rượu và đĩa trầu cau, thuốc giấy thờ, nước trà khi cúng mới dâng. Những nhà có thờ cha mẹ, ông bà phải thờ mấy bộ đồ mã và bàn thờ phải có hai phần, thờ ngũ tự riêng, bàn thờ ông bà riêng. Ngày Tết trên ban thờ luôn có bánh tét hay bánh chưng, mứt bày trí cho bàn thờ sum tụ đẹp mắt... Đèn phải thắp sáng thường xuyên, hương, trầm thắp liên tục để gửi lời cầu nguyện theo vòng khói hương chuyển

đến ông bà, để bàn thờ âm cúng, gắn kết tình cảm, ước nguyện của mọi người trong gia đình. Việc khăn vải do người lớn trong nhà thực hiện, kể cả việc lau dọn do đàn ông làm vì người ta quan niệm đàn ông là trụ cột trong gia đình phải đại diện chăm lo nơi cư ngụ của tổ tiên tổ lòng hiếu kính và là duy trì huyết thống gia đình.

Cuối cùng, những sản vật đẹp mắt, tinh túy nhất được dâng bày xong trong ngày cuối năm với những tình cảm hiếu kính, trang trọng chuẩn bị sẵn sàng cho việc đón ông bà về ăn Tết cùng con cháu. Bàn thờ ngày Tết không chỉ là nơi mọi người bày tỏ tình cảm gia đình, huyết thống mà còn là nơi chúng ta gửi lời chúc một năm mới an khang thịnh vượng hơn♥

Lê Thị Tuấn

Trang trí bàn thờ gia tiên trong ngày Tết ở Hội An